

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 4

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №12 від 20.12.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Коваленко Юлія – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Завербний Андрій – д.е.н, проф., професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна; *Вдовенко Наталія* – д.е.н., проф., завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна;

Новіченко Людмила – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Живко Зінаїда* – д.е.н, проф., ректор Академії економіки і педагогіки, Чеська Республіка; *Феньвеш Вероніка* – габлітований доктор наук з галузі економіки, проф.,

Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габлітований доктор наук з галузі економіки, доц., проректор, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, проф.,

Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Дунай Анна* – доктор філософії з галузі економіки, проф., Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, доцент кафедри соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, проф., заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клужький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4. (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Публікація видання здійснюється за сприяння Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Tudományos folyóirat

4. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján **„B” kategóriájú folyóiratnak minősül**, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. december 20-i 12. sz. jegyzőkönyv)

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – Prof. Dr. Bacsó Róbert, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – dr. Makarovics Viktória, közgazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – dr. Loszkorih Gabriella, PhD, tanszékvezető-helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna; **Prof. Dr. Vnukova Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna érdemesült közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszék professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Kovalenko Julia** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék vezetője, Állami Adóegyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Bondáruk Tajiszija** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Záverbuij András** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; **Prof. Dr. Vdovenko Natália** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; **dr. Novicsenko Ljudmila** – közgazdaságtudományok kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; **Prof. Dr. Zsivko Zinaida** – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, rektor, Közgazdasági és Pedagógiai Akadémia, Csehország; **Dr. habil. Fenyves Veronika** – PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Controlling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; **Dr. habil. Ing. Machová Renáta** – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; **Prof. Dr. Illés Bálint Csaba** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Dunai Anna** – PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; **Dr. Péti Márton** – PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; **Prof. Dr. Szász Levente** – PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 4. szám (2023). 694 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" megjelenésében együttműködő partner volt a Nemzetstratégiai Kutatóintézet.

*A nyomtatott tömegűjékoztatási eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma
KB 25089-15029P 2021. november 8.*

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 4

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The journal is included in Category "B" according to the "List of scientific professional editions of Ukraine, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 12 dated December 20, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* – Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andrij Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Zinaida Zhyvko*– Doctor of Economics, Professor, Rector, Academy of Economics and Pedagogy, Czech Republic; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Vice-rector, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* – Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* – Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, Department of Geography and Planning, Corvinus University of Budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 4. (2023) 694 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

Publication of the scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" is carried out with the assistance of the Research Institute for National Strategy.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KB No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Пойда-Носик Н., Бачо Р. Оцінка перспектив бізнесу в автомобільній промисловості України: національні та регіональні аспекти розвитку галузі	19
Атамас О. Інвестиційна привабливість регіонів України: проблематика, рекомендації, перспективи	29
Венгер В., Романовська Н., Шейко О. Кон'юнктурні особливості українського ринку круп	37
Шалаї К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Аналіз економічної просторової структури: фокус на Великобританію	51
Кравченко О., Бадай А. Роль державного регулювання оплати праці	60
Кривенко Н. Оцінка міжнародної економічної інтеграції: методичні підходи з виділенням агропродовольчих ринків	70
Перегида Ю. Оцінка конкурентоспроможності господарств у виробництві продукції тваринництва через призму показників імпорту та експорту	80
Похиленко Н. Права інтелектуальної власності як стримуючий чинник інноваційної активності в сільському господарстві	92
Пушкар Т., Славута О. Сприйняття процесів цифровізації мешканцями як основа впровадження програм збалансованого розвитку міст	107
Самусевич Я., Теницька І., Рудиченко А. Оцінювання впливу екологічного контролю на забезпечення раціонального природокористування в Україні	118
Сидоренко Є. Проблеми цифрової трансформації територіальних громад та шляхи їх вирішення	134
Харченко Н. Деякі аспекти соціально-економічних детермінант здоров'я	144
Усата Н. Концептуальні основи циркулярної економіки в сільському господарстві	153
Шапуров О. Промислові інновації: інтернет речей, блокчейн, цифровий двійник	164
Шуба М., Шуба О. Світовий ринок легкових автомобілів: особливості та тенденції розвитку	178

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Журавльова І. Фінансовий менеджмент в сучасному вимірі	188
Балінтова М. Вивчення зв'язку між зеленим банківським маркетингом і лояльністю до банку на прикладі словацьких клієнтів	205
Богріновцева Л., Бондарук О., Ключка О. Фінансова безпека страхового ринку: теоретичний аспект	216
Поті Б., Сока К., Потокі Л. Застосовність моделей прогнозування банкрутства в секторі роздрібної продовольчої продукції західної Угорщини	227
Даудова Г., Грінько А. Еволюція процесів цифровізації в діяльності фінансових органів місцевого самоврядування в Україні	240
Жиглей І., Лайчук С., Поліщук І. Бібліографічний аналіз публікацій щодо соціального інвестування за даними платформи Web of Science	253
Заїчко І. Особливості та основні напрями грошово-кредитної політики України в умовах воєнного стану	264
Орехова К., Головко О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств	277
Татаринцева Ю., Юр'єва І., Назарова Т. Вплив розвитку соціальної відповідальності та сталого цифрового маркетингу на фінансову складову бізнес-процесів в умовах цифрової економіки	293
Шишкіна О. Вплив фінтех інновацій на глобальні валютні ринки	307
Ярошевич Н. Рівень фінансової децентралізації місцевих бюджетів в Україні	321

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Варцаба В., Макарович В., Лоскоріх Г. Аналіз проблематики обліку інноваційного капіталу в Україні	334
Ганусич В., Йолтуховська О., Шеверя Я. Концепція створення вартості в інтегрованій звітності	346
Грицай О., Лішнянська І. Облікове забезпечення визначення собівартості надани медичних послуг	358
Дубинська О. Теоретичні й практичні аспекти аудиту фінансової звітності як напряму виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах воєнного стану	374
Єршова Н. Бухгалтерський консалтинг як «м'яка технологія» підтримки розвитку малого та середнього бізнесу	385
Кошіль А., Мельянова Л. Економічна сутність та облікове відображення електронних грошей в умовах сучасності	397
Макаренко І., Рудиченко А. Цифрова відповідальність компаній: економічна сутність поняття та концептуальні підходи	409
Мартін К., Сіладі Н. Важливість цінності бренду з позиції активів компанії	421
Мірошниченко О., Щигорєва В. Система оподаткування малого бізнесу: досвід Польщі	435
Микієвич О., Тивончук О. Виклики та перспективи переходу до міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні та світі	448
Москаль Н. Перспективи застосування технології блокчейну в аудиторській діяльності	458
Московчук А., Дорош В. Детермінанти формування фінансових результатів: ретроспективний та перспективний аналіз	468
Нашкерська Г. Обмеження визнання інформації активом в бухгалтерському обліку	479
Онищенко В., Кононенко Д., Чупін М. Інструменти стратегічного аналізу в управлінні підприємством: огляд, класифікація, критерії вибору	493
Писаренко Т. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності	507
Портоварас Т. Види сучасного економічного аналізу та їх характеристика	516
Скаска О., Дмишко Я. Проведення зовнішньої оцінки ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту банку	529
Сарахман О., Шурпенкова Р., Калайтан Т. Сучасні реалії незалежного аудиту фінансової звітності банків	540
Цятковська О. Методологічні основи побудови обліку нефінансових активів державних установ	552
Шишкова Н. Автоматизація обліку запасів: інноваційні технології, оцінка ефективності	563

РОЗДІЛ 4. МЕНЕДЖМЕНТ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК

Тан Ч.Ч. Бібліометричний картографічний аналіз компетенцій, адаптованих до промисловості 4.0 та 5.0 на основі літератури про великі дані: наслідки для кар'єрної орієнтації	578
Альхмад Г. Фактори, що впливають на жіноче підприємництво в країнах, що розвиваються. Наскільки ми далекі від підтримки жіночого підприємництва?	591
Васильчак С., Штерма Т. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту	605
Вороніна В., Захарова Л. Стратегічне управління роботою команд в умовах сучасного наукового, інноваційного та бізнес-середовища	613
Антал К., Максим Дьєрдьє Надь Т. Проблеми та досвід працевлаштування за кордоном у відображенні емпіричного дослідження	623
Немчук П. Особливості управління розвитком корпоративних аграрних формувань	633
Прокопов Д. Біоенергетика у сталому розвитку сільського господарства: проблеми та перспективи розвитку галузі	643
Серьогіна Д., Матвєєва Н., Пушкар Т. Інноваційний розвиток в рамках сталого розвитку: пошук балансу між економічною ефективністю та екологічною стійкістю	653
Барабшє Карпаті Д., Оросне Ілчік Б. Визначення особистого хисту до підприємництва у здобувачів вищої освіти	666

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ на монографію Бачо Р., Пойда-Носик Н. «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
РЕЦЕНЗІЯ на монографію Лоскоріх Л., Перчі О. «Обліково-аналітичне забезпечення діяльності ІТ-підприємств в Україні»	684
Загальні вимоги до оформлення рукописів	686

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Pojda-Noszik N., Bacsó R. Üzleti kilátások értékelése Ukrajna autóiiparában: nemzeti és regionális vonatkozások	19
Atamász A. Ukrajna régióinak befektetési vonzata: problémák, ajánlások, jövőbeni kilátások	29
Venger V., Romanovszka N., Sejkó O. Az ukrán gabonapiac konjunkturális jellemzői	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Gazdasági térszerkezet-elemzés: fókuszban Nagy-britannia	51
Krávcsenko O., Badaj A. A munkabér állami szabályozásának szerepe	60
Krivenkó N. Nemzetközi gazdasági integráció értékelése: módszertani megközelítések az agrár-élelmiszer piacok kiválasztásakor	70
Pereguda Gy. A gazdaságok versenyképességének mérése az állati eredetű termékek előállításában az import és export mutatók segítségével	80
Pohilenkó N. A szellemi tulajdonjogok, mint a mezőgazdasági innovációs tevékenység visszatartó tényezője	92
Puskár T., Szlavuta O. A digitalizációs folyamatok lakossági elfogadása a kiegyensúlyozott városfejlesztési programok megvalósítása érdekében	107
Szamuszevics J., Tenyicka I., Rudicsenkó A. A környezeti ellenőrzés hatásának mérése Ukrajnában a racionális természetgazdálkodás érdekében	118
Szidorenkó J. A kistérségek digitális átalakulásának problémái és megoldási lehetőségei	134
Harcsenkó N. Az egészséget meghatározó társadalmi-gazdasági tényezők néhány vonatkozása	144
Uszáta N. A körforgásos gazdaság fogalmi alapjai a mezőgazdaságban	153
Sapurov A. Ipari innovációk: tárgyak internete, blokklánc, digitális hasonmás	164
Suba M., Suba O. Személygépkocsik világpiaça: jellemzői és fejlődési trendjei	178

2. FEJEZET. PÉNZ- ÉS BANKÜGY

Zsuravlyova I. Pénzügyi menedzsment a jelenkori dimenzióban	188
Bálintová M. A zöld bankmarketing és a bankhűség kapcsolatának vizsgálata Szlovák ügyfelek esetében	205
Bohrinceva L., Bondaruk O., Klyucska O. A biztosítási piac pénzügyi biztonsága: elméleti megközelítés	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Csődelőrejelző modellek alkalmazhatósága a nyugat-magyarországi élelmiszer-kiskereskedelmi szektorban	227
Daudova G., Hrinýkó A. A digitalizációs folyamatok evolúciója az ukrajnai helyi önkormányzatok pénzügyi szerveinek tevékenységében	240
Zsiblej I., Lajcsuk S., Poliscsuk I. Társadalmi befektetésekkel foglalkozó publikációk bibliográfiai elemzése a Web of Science platform adatai alapján	253
Zajicskó I. Ukrajna monetáris és hitelpolitikájának sajátosságai és irányai a hadiállapot idejében	264
Orjekhova K., Golovkó O. A gázelosztó vállalkozások pénzügyi biztonságát szavatoló szervezeti és gazdasági mechanizmus kiválasztása	277
Tatarinceva J., Jurjeva I., Nazarova T. A társadalmi felelősségvállalás és a fenntartható digitális marketing fejlődésének hatása az üzleti folyamatok pénzügyi komponensére a digitális gazdaság körülményei között	293
Siskina O. A fintech innovációk hatása a globális valutapiacokra	307
Jarosevics N. A helyi költségvetések pénzügyi decentralizációjának szintje Ukrajnában	321

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Varcaba V., Makarovics V., Loszkorih G. Az innovációs tőke számviteli problémáinak elemzése Ukrajnában	334
Hanuszics V., Joltuhovszka O., Severya Ja. Az értékteremtés koncepciója az integrált jelentéstételben	346
Hricáj O., Lisnyánska I. Az orvosi szolgáltatások önköltségének meghatározásához szükséges számviteli alátámasztás sajátosságai	358
Dubinszka O. A pénzügyi beszámoló köznyelvizsgálatának elméleti és gyakorlati aspektusai, mint a hadiállapot idejében működő vállalatok pénzügyi biztonságát fenyegető veszélyeinek azonosítási iránya	374
Jersova N. A számviteli tanácsadás mint "puha technológia" a kis- és középvállalkozások fejlődésének támogatására	385
Kosil A., Meliankova L. Az elektronikus pénz gazdasági lényege és számviteli tükrözése a jelenkori körülményekben	397
Makarenkó I., Rudicsenkó A. A vállalatok digitális felelősségvállalása: gazdasági tartalom és koncepcionális megközelítések	409
Martin K., Szilágyi N. A márkaérték fontossága a vállalat eszközeinek szempontjából	421
Mirosnicsenkó O., Scsigorjeva V. A kisvállalkozások adórendszere: Lengyelország tapasztalata	435
Mikijejics O., Tivoncsuk O. A nemzetközi pénzügyi beszámolási standardokra való áttérés kihívásai és kilátásai Ukrajnában és a világban	448
Moszkály N. A blockchain-technológia használatának kilátásai a könyvvizsgálói tevékenységekben	458
Moszkovcsuk A., Doros V. A pénzügyi eredmények kialakulásának meghatározó tényezői: retrospektív és prospektív elemzés	468
Naskerszka G. Az információ eszközként való elismerésének korlátozásai a számvitelben	479
Oniscsenkó V., Kononenkó D., Csupin M. Stratégiai elemzési eszközök a vállalatirányításban: áttekintés, osztályozás, kiválasztási kritériumok	493
Piszarenkó T. A működési tevékenységekből származó cash flow-k vezetői számvitelének megszervezése	507
Portovárász T. A modern gazdasági elemzés típusai és jellemzőik	516
Skaszko O., Dmiskó J. A bank belső ellenőrzésért felelős egység munkahatékonyságának és -minőségének külső értékelése	529
Szarakhman O., Surpenkova R., Kalajtan T. A bankok pénzügyi kimutatásainak jelenkori valósága a független könyvvizsgálat tükrében	540
Cjatkovszka O. Az állami intézmények nem pénzügyi eszközeinek számviteli módszertani szempontok alapján	552
Siskova N. A készletek számvitelének automatizálása: innovatív technológiák és hatékonyságértékelés	563

4. FEJEZET. MENEDZSMENT ÉS INNOVATÍV FEJLŐDÉS

Tan Cs.Cs. Az Ipar 4.0-hoz és 5.0-hoz adaptált kompetenciák bibliometrikus feltérképezése a Big Data szakirodalom alapján: a pályaorientációra gyakorolt hatás	578
Almhamad G. A női vállalkozói készséget befolyásoló tényezők a fejlődő országokban. Milyen messze vagyunk a női vállalkozások támogatásától?	591
Vasilycsák Sz., Sterma T. A munkaerőpotenciál, mint a menedzsment tárgya	605
Voronina V., Zaharova Ly. Csapatmunka stratégiai irányítása modern tudományos, innovatív és üzleti környezetben	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. A külföldi munkavállalás kihívásai, tapasztalatai egy empirikus kutatás tükrében	623
Nemcsuk P. Az agráripari vállalkozások szervezeti sajátosságai	633
Prokopov D. Bioenergia a mezőgazdaság fenntartható fejlődésében: az ipar fejlődésének problémái és kilátásai	643
Szeryogina D., Matvejeva N., Puskár T. Innovatív fejlődés a fenntartható fejlődés kereteiben: egyensúly megtalálása a gazdasági hatékonyság és a környezeti fenntarthatóság között	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Vállalkozói hajlandóság vizsgálata az egyetemi hallgatók körében	666

RECENZIÓK

Recenzió Bacsó Róbert és Pojda-Noszik Nina "Ukrajna autóipara: kulcsfontosságú megközelítések a munkaerőpiaci és üzleti kilátások értékeléséhez" című monográfiájára	682
Recenzió Loszkorih Gabriella és Pércsi Oxána "Az ukrajnai IT-vállalkozások tevékenységének számviteli és elemzési támogatása" című monográfiájára	684
Publikációs követelmények	689

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Poyda-Nosyk N., Bacho R. Assessing business perspectives in the automotive industry of Ukraine: national and regional aspects of sectoral development	19
Atamas O. Investment attractiveness of regions in Ukraine: problems, recommendations, prospects	29
Venger V., Romanovska N., Sheiko O. Conjuncture features of the Ukrainian grain market	37
Sallai K., Makszim Györgyné Nagy T. Economic spatial structure analysis: focus on Great Britain	51
Kravchenko O., Badai A. The role of state regulation of wages	60
Kryvenko N. Assessment of international economic integration: methodological approaches with the selection of agricultural markets	70
Perehuda Yu. Assessment of the competitiveness of farmhouses in the production of livestock products through the prism of import and export indicators	80
Pohylenko N. Intellectual property rights as a restriction factor of innovative activity in agriculture	92
Pushkar T., Slavuta O. Perception of digitalization processes by residents as a basis for implementing programs of balanced urban development	107
Samusevych Ya., Tenytska I., Rudychenko A. Assessment of the impact of environmental control on ensuring rational nature use in Ukraine	118
Sydorenko Ye. Digital transformation as an economic tool restoration of territorial communities	134
Kharchenko N. Some aspects of socio-economic determinants of health	144
Usata N. Conceptual foundations of the circular economy in agriculture	153
Shapurov O. Industrial innovations: Internet of things, blockchain, digital double	164
Shuba M., Shuba O. The global market of passenger cars: features and development trends	178

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Zhuravlyova I. Financial management in the contemporary dimension	188
Bálintová M. Examining the relationship between green bank marketing and bank loyalty in the case of Slovak customers	205
Bohrinovtseva L., Bondaruk O., Klyuchka O. Financial security of the insurance market: theoretical aspect	216
Patyi B., Szóka K., Pataki L. Applicability of bankruptcy prediction models in the western Hungarian food retail sector	227
Daudova G., Grinko A. The evolution of digitization processes in the activities of financial bodies of local self-government in Ukraine	240
Zhyhlei I., Laichuk S., Polishchuk I. Bibliographical analysis of publications on social investment according to Web of Science platform data	253
Zaichko I. Peculiarities and main directions of the monetary and credit policy of Ukraine under martial law	264
Oriekhova K., Golovko O. Choosing an organizational and economic mechanism to ensure the financial security of gas distribution companies	277
Tataryntseva Yu., Yuryeva I., Nazarova T. The impact of the development of social responsibility and sustainable digital marketing on the financial component of business processes in the conditions of the digital economy	293
Shyshkina O. The impact of fintech innovations on global currency markets	307
Yaroshevych N. The level of local budgets financial decentralization in Ukraine	321

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Vartsaba V., Makarovych V., Loskorikh G. An analysis of the accounting problems for innovative capital in Ukraine	334
Hanusych V., Yoltukhovska O., Sheverya Ya. The concept of value creation in integrated reporting	346
Hrytsai O., Lishnyanska I. Accounting support for determining the cost of medical services	358
Dubynska O. Theoretic al and practical aspects of the audit of financial statements as a way identifying threats to the financial security of the enterprise in the conditions of martial law	374
Yershova N. Accounting consulting as a "soft technology" for supporting the development of small and medium-sized businesses	385
Koshil A., Meliankova L. Economic essence and reflection in the accounting of electronic money in modern conditions	397
Makarenko I., Rudychenko A. Digital responsibility of companies: Economic essence of the concept and conceptual approaches	409
Martin K., Szilágyi N. The importance of brand value in the view of the company's assets	421
Miroshnicheno O., Schigoryeva V. The system of taxation of small business: the experience of Poland	435
Mykiiievych O., Tyvonchuk O. Challenges and prospects of transition to International Financial Reporting Standards in Ukraine and worldwide	448
Moskal N. Prospects for the use of blockchain technology in auditing	458
Moskovchuk A., Dorosh V. Determinants of formatting the financial results: retrospective and prospective analysis	468
Nashkerska H. Barriers to the accounting recognition of information as an asset	479
Onyshchenko V., Kononenko D., Chupina M. Strategic analysis tools in enterprise management: overview, classification, selection criteria	493
Pysarenko T. Organization of managerial accounting for operating cash flows	507
Portovaras T. Types of modern economic analysis and their characteristics	516
Skasco O., Dmyshko Ya. Conducting an external assessment of the performance and quality of work of the bank's internal audit unit	529
Sarakhman O., Shurpenkova R., Kalaitan T. Modern realities of independent audit of banks' financial statements	540
Tsiatkovska O. Methodological basis for constructing the accounting of non-financial assets in state institutions	552
Shyshkova N. Automation of inventory accounting: innovative technologies, efficiency assessment	563

CHAPTER 4. MANAGEMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT

Tan Chai Ching Big Data Literature-based Bibliometric Mapping Analysis for Competences Adaptable to Industry 4.0 and 5.0: Implications for Career Orientation	578
Almhamad G. The factors affecting women entrepreneurship in developing countries. How far are we from supporting women entrepreneurship?	591
Vasylchak S., Shterma T. Labor potential as an object of management	605
Voronina V., Zakharova L. Strategic management of team work in the conditions of a modern scientific, innovative and business environment	613
Antal K., Makszim Györgyné Nagy T. The challenges and experiences of employment abroad in the reflection of an empirical research	623
Nemchuk P. Peculiarities of managing the development of corporate agrarian formations	633
Prokopov D. Bioenergy in the sustainable development of agriculture: problems and prospects for the development of the industry	643
Serogina D., Matvieieva N., Pushkar T. Innovative development within the framework of sustainable development: finding a balance between economic efficiency and environmental sustainability	653
Barabásné dr. Kárpáti D., Oroszné Ilcsik B. Examination of entrepreneurial propensity among university students	666

MONOGRAPH REVIEWS

REVIEW of the Monograph by R. Bacho and N. Poyda-Nosyk «Automotive industry in Ukraine: key approaches to assessing labor market and business perspectives»	682
REVIEW of the monograph by Loskorich L., Perchi O. «Accounting and analytical support of the activities of IT enterprises in Ukraine»	684
General requirements for manuscripts	691

DOI 10.58423/2786-6742/2023-4-605-612
УДК 331.108:334.7:330.341.1

Світлана ВАСИЛЬЧАК

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та цифрового бізнесу,
Державний університет економіки і технологій,
м. Кривий Ріг, Україна

ORCID ID: 0000-0001-9757-1683

Scopus Author ID: 55428720400

Тетяна ШТЕРМА

кандидат економічних наук, доцент,
декан факультету інформаційних технологій та економіки,
Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський університет»
м. Чернівці, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7623-3738

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОБ'ЄКТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Анотація. Предметом дослідження є теоретико-методологічні аспекти формування трудового потенціалу як об'єкту менеджменту. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту є важливим чинником економічного розвитку як на рівні бізнес-структур, так і на рівні держави. Метою дослідження є аналіз теоретичних основ функціонування та формування трудового потенціалу як об'єкту менеджменту, формування інноваційних технологій його розвитку. У дослідженні застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, логічний, що дозволило забезпечити концептуальну єдність дослідження. У статті обґрунтовано необхідність використання інноваційних технологій управління розвитком трудового потенціалу. Галузь застосування результатів дослідження це сфера розвитку бізнес-структур в умовах інтеграції до ЄС. Основні підсумки дослідження та його методологічні результати можна звести до наступного. Процеси управління трудовим потенціалом в бізнес-структурах потребують вдосконалення. Трудовий потенціал суб'єкта господарювання розглядається як стратегічний ресурс бізнес-структури та головне джерело досягнення конкурентних переваг. Трудовий потенціал набуває статусу важливого стратегічного ресурсу, а його формування і використання є важливими чинниками досягнення конкурентних переваг бізнес-структур. На основі дослідження теоретичних основ економічної категорії "трудовий потенціал" доведено необхідність його розглядати ширше ніж економічні категорії "кадри", "персонал підприємства", "трудові ресурси", так як трудовий потенціал включає сукупність якісних характеристик, що визначають працездатність працівників, їх фізичний, психологічний та моральний потенціал, їхні знання та навички, а основне фахові компетенції. Визначено, менеджмент трудового потенціалу бізнес-структур являє собою особливий вид управління, націлений на формування нових якостей, властивостей і компетентностей працівників, які необхідні для досягнення стратегічних цілей господарюючих суб'єктів. Визначено складові інновацій у сфері управління трудовим потенціалом. Вказано ключові напрями впровадження інновацій в систему управління трудовим потенціалом підприємства та розроблено етапи впровадження інноваційних технологій в таку систему.

Ключові слова: трудовий потенціал, об'єкт, менеджмент, інноваційні технології, бізнес-структури

JEL Classification: D24, J22, J23, M20

Absztrakt. A tanulmány tárgya a munkaerő-potenciál, mint a menedzsment tárgya, kialakításának elméleti és módszertani vonatkozásai. A munkaerő-potenciál, mint a menedzsment tárgya, fontos tényező a gazdasági fejlődésben, mind az üzleti struktúrák, mind az állam szintjén. A tanulmány célja a munkaerő-potenciál, mint menedzsment tárgya működésének és kialakulásának elméleti alapjainak elemzése, innovatív technológiák kialakítása és annak fejlesztési lehetőségei. A kutatás során olyan tudományos módszereket és megközelítéseket alkalmaztak, beleértve a szisztematikus és logikai módszereket is, amelyek lehetővé tették a kutatás fogalmi egységének biztosítását. A cikk alátámasztja az innovatív technológiák alkalmazásának szükségességét a munkaerő-potenciál fejlesztésének kezelésére. A kutatási eredmények alkalmazási területe az üzleti struktúrák fejlesztése az EU-integráció kontextusában. A tanulmány főbb következtetései és módszertani eredményei a következőkben foglalhatók össze. Az üzleti struktúrákban a munkaerő-potenciál kezelési folyamatai fejlesztésre szorulnak. A gazdálkodó egység munkaerő-potenciálját az üzleti struktúra stratégiai erőforrásának és a versenyelőnyök elérésének fő forrásának tekintik. A munkaerő-potenciál fontos stratégiai erőforrás státuszt kap, kialakítása és felhasználása fontos tényező az üzleti struktúrák versenyelőnyeinek elérésében. A „munkaerő-potenciál” közgazdasági kategória elméleti alapjainak tanulmányozása alapján bebizonyosodott, hogy a „személyzet”, „vállalkozási személyzet”, „munkaerő” közgazdasági kategóriáknál szélesebb körben kell figyelembe venni, mivel a munkaerő magában foglalja a minőségi jellemzők összességét, amelyek meghatározzák a munkavállalók munkaképességét, fizikai, pszichológiai és erkölcsi potenciálját, tudásukat és készségeiket, valamint főként szakmai kompetenciáikat. Megállapítást nyert, hogy az üzleti struktúrák munkaerő-potenciáljának kezelése egy speciális menedzsment-irány, amelynek célja az alkalmazottak új tulajdonságainak, sajátosságainak és kompetenciáinak kialakítása, amelyek szükségesek az üzleti egységek stratégiai céljainak eléréséhez. Meghatároztuk az innovációk összetevőit a munkaerő-potenciál menedzsment területén. Megjelöltük az innovációk bevezetésének kulcsfontosságú irányait a vállalkozás munkaerő-potenciál-menedzsment rendszerébe, és kidolgoztuk az innovatív technológiák ilyen rendszerbe történő bevezetésének szakaszait.

Kulcsszavak: munkaerő-potenciál, tárgy, menedzsment, innovatív technológiák, üzleti struktúrák.

Abstract. The subject of the study is the theoretical and methodological aspects of the formation of labor potential as an object of management. Labor potential as an object of management is an important factor in economic development both at the level of business structures and at the level of the state. The purpose of the study is the analysis of the theoretical foundations of the functioning and formation of labor potential as an object of management, the formation of innovative technologies for its development. The research used a set of scientific methods and approaches, including systematic and logical, which made it possible to ensure the conceptual unity of the research. The article substantiates the necessity of using innovative technologies for managing the development of labor potential. The field of application of the research results is the field of development of business structures in the context of EU integration. The main conclusions of the study and its methodological results can be summarized as follows. Labor potential management processes in business structures need improvement. The labor potential of the economic entity is considered as a strategic resource of the business structure and the main source of achieving competitive advantages. Labor potential acquires the status of an important strategic resource, and its formation and use are important factors in achieving competitive advantages of business structures. On the basis of the study of the theoretical foundations of the economic category "labor potential", the need to consider it more widely than the economic categories "personnel", "enterprise personnel", "labor resources" has been proven, since the labor potential includes a set of qualitative characteristics that determine the working capacity of employees, their physical, psychological and moral potential, their knowledge and skills, and mainly professional competences. It was determined that the management of the labor potential of business structures is a special type of management aimed at the formation of new qualities, properties and competencies of employees, which are necessary to achieve the strategic goals of business entities. The components of innovations in the

field of labor potential management are determined. The key directions of introducing innovations into the labor potential management system of the enterprise are indicated, and the stages of introducing innovative technologies into such a system are developed.

Key words: labor potential, object, management, innovative technologies, business structures.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення надважливою темою дослідження є трудовий потенціал, якому приділяється увага як в наукових виданнях, так і в інформаційних джерелах. Трудовий потенціал як об'єкт менеджменту є важливим чинником економічного розвитку країни. Управління трудовим потенціалом в умовах нашої країни передбачає визначення нових методів та форм регулювання процесів формування, розвитку та використання трудового потенціалу на різних рівнях: як на рівні бізнес-структур, так і на рівні держави.

Одним із важливих показників забезпечення конкурентоспроможності країни на макрорівні та конкурентоспроможності бізнес-структур на мікрорівні в умовах сьогодення є якісні показники трудового потенціалу, такі як висока їх кваліфікація та продуктивність праці, нормальні умови праці та повне соціальне забезпечення. Маючи у переважній більшості населення з вищою освітою та високими інтелектуальними здібностями, в економіці України все одно не відбуваються позитивні зрушення, отже основними недоліками державної політики є слабкість інституцій, які б стимулювали ділову активність бізнесу [1].

Аналіз ринкової економіки в Україні доводить її кризовий стан в умовах війни, зокрема кризовий стан вітчизняних суб'єктів господарювання, як основи формування національної економіки. Вітчизняні бізнес-структури, в умовах перебування країни у війні, не можуть забезпечити економічний розвиток та показники конкурентоспроможності у своїй комерційній діяльності. Надважливим завданням при цьому є вдосконалення управління конкурентоспроможністю суб'єктів господарювання в контексті розвитку до умов ЄС [2]. Окрім цього надважливим є те, що під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, принципи і методи управління в даних господарюючих структурах в мінливих умовах сьогодення потребують вдосконалення.

Виходячи із означеного, дослідження в контексті окреслення напрямів вдосконалення менеджменту трудового потенціалу на рівні бізнес-одниць є актуальним та є одним із напрямів стратегії розвитку вітчизняної економіки в умовах російської агресії в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі теоретичні та методичні питання управління трудовим потенціалом досліджували в своїх працях як вітчизняні – С. Васильчак, Г. Завіновська, А. Колода, У. Петриняк, В. Петюха, В. Гнатенко, О. Жовніренко, І. Петрова, так і зарубіжні – О. Белан, Г. Щьокіна, Ю. Одегов, М. Семікіна та інші дослідники. Враховуючи розглянуті питання у вже проведених дослідженнях, окремі питання функціонування системи управління

трудо́вим потенціалом, зокре́ма його менеджменту залишаються не дослідженими і потребують удосконалення, формування стратегії розвитку.

Формування цілей статті. Метою дослідження та написання даної статті є аналіз теоретичних основ функціонування та формування трудового потенціалу як об'єкту менеджменту, формування технологій розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процеси управління в бізнес-структурах ще не є завершеними і потребують вдосконалення, зокре́ма формування новітніх принципів, методів та об'єктів стратегічного управління, до яких відноситься трудовий потенціал суб'єкта господарювання, який розглядається як стратегічний ресурс бізнес-структури та головне джерело досягнення конкурентних переваг. На основі доведеного, управління трудовим потенціалом в бізнес-структурах повинно формуватися на основі стратегічного підходу.

Доцільно виокремити, що саме трудовий потенціал в бізнес-структурах, як невичерпний резерв підвищення ефективності його діяльності, є основою стратегічного потенціалу суб'єкта господарювання, який впливає на економічні показники розвитку, визначає його подальші напрями. В останні періоди відбувається зміна уявлення про роль трудового потенціалу в діяльності бізнес-структури. На відміну існуючим поглядам, де трудовий потенціал в підприємстві прирівнювався до певних витрат, які необхідно контролювати та скорочувати, виникає концепція управління трудовими ресурсами [3]. Відтак, необхідна зміна системи управління в бізнес-структурах, так як трудовий потенціал набуває статусу важливого стратегічного ресурсу, а його формування і використання є важливими чинниками досягнення конкурентних переваг суб'єкта господарювання.

Підсумовуючи вище наведене, зміна парадигми управління трудовим потенціалом, як найважливішим ресурсом в бізнес-структурах породжує виникнення нового підходу в стратегічному управлінні підприємством. Успіхи провідних компаній світу ґрунтуються на використанні вискоелективних механізмів управління трудовим потенціалом на основі комплексного, стратегічного підходу до його використання і розвитку.

В даному дослідженні розглянуто формування трудового потенціалу як об'єкту менеджменту. Менеджмент трудового потенціалу бізнес-структури являє собою складову загальної системи менеджменту суб'єкта господарювання, специфіка якого полягає в особливостях трудового потенціалу та факторах, які впливають на нього.

Дослідження теоретичних основ економічної категорії "трудо́вий потенціал" доводить необхідність його розглядати ширше ніж економічні категорії "кадри", "персонал підприємства", "трудо́ві ресурси". Трудо́вий потенціал включає сукупність якісних характеристик, що визначають працездатність працівників, їх фізичний, психологічний та моральний потенціал, їхні знання та навички, а основне фахові компетенції.

Ряд вітчизняних вчених [4, 5, 6, 7, 8, 9] тлумачить визначення поняття трудового потенціалу виходячи із соціально-біологічного, функціонального,

структурного, ресурсного, результативного та комплексного підходів. Враховуючи дані підходи, в процесі дослідження окреслено економічну суть трудового потенціалу як інтегральну сукупність наявних та майбутніх здібностей і можливостей працівників бізнес-структури, які реалізуються в процесі їхньої праці, виконання виробничих завдань та службових обов'язків в контексті реалізації стратегії функціонування та досягнення мети діяльності бізнес-структури.

Основними рисами трудового потенціалу бізнес-структури як об'єкту менеджменту є якісні характеристики працівників, їхні можливості та здібності, здатність формувати нову якість, що виникає при цільовому об'єднанні індивідів і колективів в ході їх трудової взаємодії [10]. Врахувавши специфіку людських ресурсів, менеджмент трудового потенціалу бізнес-структур являє собою особливий вид управління, націлений на формування нових якостей, властивостей і компетентностей працівників, які необхідні для досягнення стратегічних цілей господарюючих суб'єктів.

Усі елементи системи управління персоналом підприємства можна умовно поділити на три складові: 1) мистецтво формування персоналу, що включає кадрове планування, визначення потреби в персоналі, набір, відбір, наймання, звільнення і, в деяких випадках, адаптацію працівників; 2) мистецтво розвитку персоналу, що включає навчання, кар'єру і формування кадрового резерву; 3) мистецтво раціонального використання персоналу або технологію раціонального використання персоналу: включаючи оцінку, мотивацію і нормування праці.

Зміст технології управління людськими ресурсами підприємства - це сукупність послідовно застосовуваних дій, прийомів і завдань, які забезпечують отримання знань про компетенції людини (компетентності, спеціалізації та навички) і формування необхідних підприємству компетенцій або зміну умов для їх реалізації [10].

Слід зазначити, що механізми управління трудовим потенціалом підприємства - це завжди складні та динамічні процеси. Їх елементи повинні постійно реорганізовуватися, оскільки змінюються як зовнішнє середовище, в якому функціонує підприємство, так і його внутрішнє середовище. Механізми та методи управління також повинні вдосконалюватися, оскільки поточні цілі, завдання та умови праці постійно коригуються.

Сучасний фокус інновацій у сфері управління корпоративною працею пов'язаний з наступними питаннями:

- 1) підвищення продуктивності праці;
- 2) ефективний розвиток і навчання персоналу;
- 3) поліпшення взаємовідносин і створення творчого середовища;
- 4) підвищення якості трудового життя;
- 5) заохочення творчих ідей;
- 6) звільнення менеджерів від рутинної роботи та ефективне використання навичок і компетенцій працівників;
- 7) підвищення відкритості та адаптивності працівників до інновацій;
- 8) забезпечення залученості, лояльності та згуртованості колективу;

9) дотримання балансу між інтересами компанії та працівників (рис. 1).

Рис. 1. Складові інновацій у сфері управління трудовим потенціалом

Виходячи із зазначених викликів, можна виділити декілька ключових напрямків впровадження інновацій в систему управління працею підприємства: технологія формування людських ресурсів, технологія безперервної роботи з людськими ресурсами, технологія оцінки та управління людськими ресурсами, технологія запозиченої праці та вивільнення, технологія навчання та розвитку людських ресурсів. Типи технологій за цими напрямками детально представлені на схемі нижче.

Розробка та впровадження інноваційних технологій в систему управління персоналом підприємства зазвичай складається з семи типових етапів:

- 1) діагностика ситуації;
- 2) коригування існуючих положень;
- 3) підготовка та затвердження проектів технологій;
- 4) затвердження розроблених технологій;
- 5) поширення механізмів реалізації заходів;
- 6) навчання персоналу новим технологіям;
- 7) впровадження технологій та визначення відповідальних осіб.

Використання інноваційних технологій в управлінні потенціалом трудових ресурсів підприємства є актуальним і в інших сферах діяльності (управління та ефективне використання ресурсів, способи побудови взаємовідносин з ключовими партнерами, підвищення продуктивності праці тощо). Розуміння

сучасних тенденцій у розвитку та впровадженні інноваційних технологій у сфері сприяння працевлаштуванню може допомогти підвищити взаємну задоволеність роботою між працівниками та компаніями.

Висновки і перспективи подальших досліджень Ефективна діяльність підприємств безпосередньо пов'язана з грамотним управлінням трудовим потенціалом. Незважаючи на те, що кількість і різноманітність традиційних методів управління трудовим потенціалом є досить великою, сьогодні багато вітчизняних підприємств стикаються з тим, що більшість з них не завжди мають відчутний ефект. У зв'язку з цим у даній роботі визначено сучасні тенденції реформування технологій управління трудовим потенціалом та систематизовано перспективні інноваційні технології управління трудовим потенціалом для вітчизняних підприємств за наступними напрямками: технологія формування кадрового потенціалу, технологія власне роботи з кадрами, технологія оцінки та управління кадрами, технологія запозичення та вивільнення кадрів, технологія навчання та розвитку кадрів. Активізація використання інноваційних технологій управління трудовим потенціалом підприємств, які відповідають вимогам бізнес-середовища та здатні вирішувати стратегічні та актуальні проблеми, пов'язані з трудовою діяльністю людських ресурсів, сприятиме підвищенню ефективності управлінської діяльності та забезпеченню сталого розвитку і конкурентоспроможності підприємств. Дослідження в даному напрямку будуть мати перспективу і в подальшому, зокрема в питаннях збереження та формування стратегії розвитку трудового потенціалу в умовах війни та пост воєнному періоді розвитку економіки країни.

Список використаних джерел

1. Васильчак С. В., Гнатенко І. А., Жовніренко О. В., Рубежанська В. О. Моделювання інноваційної системи управління національною економікою: формування фінансового та людського капіталу. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9127>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.1
2. Васильчак С.В., Петриняк У.Я., Белан О., Саврас І.З. Управління конкурентоспроможністю закладів тимчасового розміщення та харчування в контексті розвитку до умов ЄС. *Формування ринкових відносин в Україні*: зб. наук. праць. Київ, 2023. №3 (262). С.67-75. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9669574%2F2023%2F3
3. Махсма М. Світові тенденції трансформації зайнятості населення в умовах глобалізації економіки. *Україна: аспекти праці*. 2007. №4. С. 10-15
4. Верхоглядова Н.І., Русієнко М.І. Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства [Електронний ресурс]. *Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2011. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_4/37.pdf
5. Технології управління персоналом: монографія./ Гавриш О.А., Довгань Л.Є., Крейдич І.М., Семенченко Н.В. Київ: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського». [Електронний ресурс]. 2017. Режим доступу: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19480/1/tekhnohii_upravlinnia_personalom.pdf
6. Гриньова В.М., Писаревська Г.І. Управління кадровим потенціалом підприємства: монографія. Х.: Вид. ХНЕУ, 2012. 228 с.

- 7 Линенко А.В., Шевченко О.Л. Сутність й аналіз трудового потенціалу підприємства за показниками ефективності його використання. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2008. №4. С. 111–116.
8. Назаренко І.Л., Маслова В.О., Погрібна Я.Д. Методика оцінки кадрового потенціалу служби залізниці. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2015. Вип. 50. С. 248-253.
9. Третяк О.П. Сучасні персонал-технології у системі управління персоналом на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. № 24(4). С. 389–396.
10. Токмакова І.В., Войтов І.М., Штефан К.І. Розвиток технологій управління трудовим потенціалом підприємств. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 63. С. 179-186.

References

1. Vasylichak S. V., Hnatenko I. A., Zhovnirenko O. V., Rubezhanska V. O. (2021). Modeling of the innovative management system of the national economy: formation of financial and human capital. Efficient economy. Dnipro, No. 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9127>. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.8.1 [in Ukrainian]
2. Vasylichak S.V., Petrynyak U.Ya., Belan O., Savras I.Z. (2023). Management of the competitiveness of temporary accommodation and food establishments in the context of development to EU conditions. Formation of market relations in Ukraine: coll. of science works Kyiv, No. 3 (262). P.67-75. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=%D0%9669574%2F2023%2F3 [in Ukrainian]
3. Makhsma M. (2007). World trends in the transformation of population employment in the conditions of economic globalization. Ukraine: aspects of work. No. 4. P. 10-15 [in Ukrainian]
4. Verhoglyadova N.I., Rusienko M.I. (2011). Characteristics and structure of the labor potential of the enterprise [Electronic resource]. Innovative economy. All-Ukrainian scientific and industrial journal. Access mode: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_4/37.pdf [in Ukrainian]
5. Havrysh O.A., Dovgan L.E., Kreydych I.M., Semenchenko N.V. (2017). Technologies of personnel management: a monograph./ Kyiv: NTUU "KPI named after Igor Sikorsky". [Electronic resource]. Access mode: http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/19480/1/tekhnohii_upravlinnia_personalom.pdf [in Ukrainian]
6. Hrynyova V.M., Pisarevska G.I. (2012). Management of personnel potential of the enterprise: monograph. H.: Ed. Khneu, 228 p. [in Ukrainian]
7. Lynenko A.V., Shevchenko O.L. (2008). The essence and analysis of the labor potential of the enterprise according to the indicators of the efficiency of its use. State and regions. Series: Economies and entrepreneurship.. No. 4. P. 111–116. [in Ukrainian]
8. Nazarenko I.L., Maslova V.O., Pogribna Y.D. (2015). Methodology for evaluating the personnel potential of the railway service. Herald of the economy of transport and industry. Issue 50. P. 248-253. [in Ukrainian]
9. Третяк О.П. (2014). Сучасні персонал-технології у системі управління персоналом на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. № 24(4). С. 389–396. [in Ukrainian]
10. Токмакова І.В., Войтов І.М., Штефан К.І. (2018). Development of labor potential management technologies of enterprises. Herald of the economy of transport and industry. No. 63. P. 179-186. [in Ukrainian]

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 4 (2023). 694 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту
Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

**Публікація видання здійснюється за сприяння
Інституту Стратегічних Досліджень Угорщини.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.*

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК №7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.12.2023.

Шрифт «Times New Roman».

Папір офсетний, щільністю 80 г/м².

Друк цифровий. Ум. друк. арк. 47,76.Формат 70x100/16.

Замовл. №456. Тираж 50.